

Зарим үгийн бичлэгийн
онцлогийг таних, эхээс унших,
бичих, дасгал ажиллах

Үндэсний бичиг 12-р анги
МХБУЗ-ын багш Б. Энэбиш

Үгийн учир

Орчин цагийн монгол хэлний "өглөө, ʼᠪᠠᠯᠠᠭᠤᠯᠡᠭᠡ" гэдэг үг "үүр /цайх/, ʼᠪᠠᠯᠠ" гэдэг үгтэй нэг гаралтай аж. "Өглөө, үүр" гэж харьцуулан үзвэл үндэсний бичгээр "ʼᠪᠠᠯᠠ - ʼᠪᠠᠯᠠᠭᠤᠯᠡᠭᠡ" болох билээ. Харанхуй арилж, гэгээ орох үеийг заасан "ʼᠪᠠᠯᠠ" гэсэн язгуурт "- ʼᠪᠠᠯᠠᠭᠤᠯᠡᠭᠡ" дагавар залгаж "өглөө, ʼᠪᠠᠯᠠᠭᠤᠯᠡᠭᠡ" гэсэн үг үүсжээ.

• **рөмбөр үр мшгд мкшмр .**
хөөр мөмшгү хгч

- **хгчн мшмр мшрн г хгчн**
хгчн мшмр мшрн мшмрн
хгчн мшрн мшмрн
- **мдмкн мшгн г хгчн**
мшгн мшгн мшгн мшгн
- **мдгч мшрн г хгчн**
мшрн мшрн мшрн мшрн
- **мшрн мшрн г хгчн**
мшрн мшрн мшрн мшрн
- **мшгн мшрн г хгчн**
мшгн мшрн мшрн мшрн

Ц. Шагдарсүрэн
Монголчуудын утга соёлын товчоон.

Эхээс тохирох үгийг олж бичээрэй.

ᠪᠢᠴᠡᠭ

ᠠᠮᠠᠨᠢ

Хөх (өнгө)

Хөө (туух)

Сэтгүүл (сонин)

Сэтгэл (санаа)

Орчин цагийн монгол хэлний "өглөө, ^{ᠥᠭᠯᠡᠭᠡ}ᠶᠡᠭᠦᠷ" гэдэг үг "үүр /цайх/, ^{ᠦᠭᠦᠷ}ᠶᠡᠭᠦᠷ" гэдэг үгтэй нэг гаралтай аж. "Өглөө, үүр" гэж харьцуулан үзвэл үндэсний бичгээр "ᠦᠭᠦᠷ - ^{ᠥᠭᠯᠡᠭᠡ}ᠶᠡᠭᠦᠷ" болох билээ. Харанхуй арилж, гэгээ орох үеийг заасан "ᠦᠭᠦᠷ" гэсэн язгуурт "- ^{ᠶᠡᠭᠦᠷ}ᠶᠡᠭᠦᠷ" дагавар залгаж "өглөө, ^{ᠥᠭᠯᠡᠭᠡ}ᠶᠡᠭᠦᠷ" гэсэн үг үүсжээ.

Шувууны ҮҮР

Үүр цайх

Дүрмийн тайлбар

Кирилл бичигт дан
гийгүүлэгчээр
тэмдэглэдэг боловч
үндэсний бичигт
давхар
гийгүүлэгчээр
бичдэг өвөрмөц
бичлэгтэй цөөн үг
байдаг

гэнэт	санамсаргүй байхад хоромхон болох зүйл
дүлд	эгнэгт, эрхбиш, харин ч
илт	ил бүхий, илэрхий, нууц биш
мөд	даруй
мөтөр	үтэр түргэн
үтэр	хурдан, түргэн
худаг	газрыг эрж (= ухаж) ус авах цооног

Дараах хэлц үгийн утгад тохирох эсрэг утгат үгийг олоорой.

А

1. Жаргах

ᠵᠢᠷᠭᠠᠬᠤ
ᠳᠠᠵᠤ

Б

2. Халуун

ᠬᠠᠯᠠᠭᠤᠨ

В

3. Зовох

ᠵᠣᠪᠤᠬᠤ
ᠬᠤᠵᠢᠰᠤ
ᠪᠠᠶᠢᠨ

Г

4. Хүйтэн

ᠬᠦᠶᠢᠲᠦᠨ

Гэрийн даалгавар

Эхийг анхааралтай
уншаад дасгал
ажиллах

Мэдлэг бататгах
дасгал ажиллах

Даалгавраа илгээхдээ анги,
овог нэр, хичээлийн нэр,
улирал, дугаар зэргийг
тодорхой бичээрэй.

И мэйл хаяг:
Enebish@must.edu.mn

Хугацаа: 2020.04.08 -
2020.04.15

Эзэн хичээвэл заяа
хичээнэ.